

Migráns

www.milvus.ro

Marosvásárhely

X. évfolyam, 3-4 sz. • 2008 szeptember-december

Havasi lile (*Charadrius morinellus*) • Fotó: Lucian Părvulescu

Költ még hazánkban havasi lile !?

A havasi lile (*Charadrius morinellus*) az eurázsiai tundrák jellegzetes költőmadara, mely nagyrészt Észak-Afrikában és az Arab-félsziget északi részén telel. ■ 2. oldal

Költ még hazánkban a havasi lile!?

Párvulescu Lucian
Paul Molnar

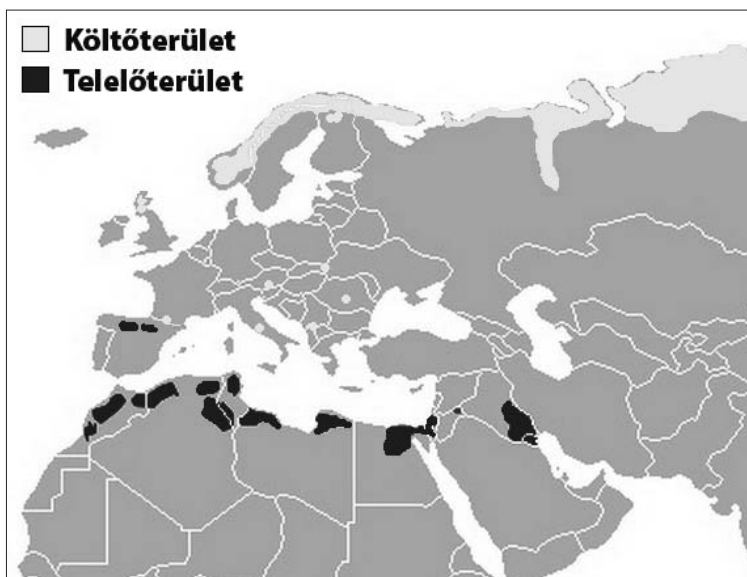
A havasi lile (*Charadrius morinellus*) az eurázsiai tundrák jellegzetes költőmadara, mely nagyrészt Észak-Afrikában és az Arab-félsziget északi részén tel. Szigetszerűen és elsősorban költ még a kontinens belsejében, Közép-Ázsia hegységeiben, az Urál hegységben, a Pireneusokban, az Alpokban, az Appenini hegységben, Macedóniában és a Kárpátokban. Ez utóbbi hegységek 2000 m fölötti magaslatain, mint jégkorszaki reliktumfaj maradt fenn a jégtakaró visszahúzódása után, mely helyek magukon viselik az északi kopár tájak jellemzőit.

Történelmi adatok utalnak a faj költésére vonatkozóan hazánk magas hegyeinek alpin régióiból, elsősorban a Szebeni-havasokban fekvő Csindrel csúcs (Déli-kárpátok) alatt fekvő platóról.

Itt, az 1842 és 1968 közötti periódusból 23 feljegyzés ismert megtalált tojásokra, fiókákra vagy költési időben észlelt öreg madarakra vonatkozóan, míg 1970 és 1978 között minden évben állandó jelleggel voltak megfigyelve madarak a területen (Klemm és Kohl, 1988).

A Kárpátok hazai részének más területeiről is vannak feljegyzések madarak jelenlétére vonatkozóan, így Negoveanu (2144 m) - 1972; Bucsegi hegység - 1967; Radnai havasok (Rebra csúcs, 2268 m) 1958; Fogarasi-havasok (Valea Doamnei) 1968 és 1969; Bâlea tó környéke - 1970, valamint Retyezát, a Zănoaga tó környéke - 1918.

A fentebb felsorolt költésre vonatkozó vagy utaló adatok

A havasi lile Nyugat-palearktiki elterjedése

azonban igencsak régiek és félfő, hogy napjainkban már nincs költő havasi lile a Kárpátok romániai részén.

2007. júniusában terepmegfigyelést végeztünk a Csindrel csúcs (2244 m) környékén, a Csindrel tengerszem – Šerbota csúcs – és Găujoarei csúcsok körül annak reményében, hogy találkozunk a fajjal; azonban nem jártunk sikerrel, így a faj költése nem kapott megerősítést.

Véleményünk szerint nagyon csekély az esély arra, hogy a faj

napjainkban is költjön az egykori hagyományos, klasszikus költőhelyén, a Csindrel csúcs alatti platón. Ennek több oka is lehet, melyek közül határozottan kiemelni a rendszeres emberi zavarást, mely az utóbbi években jelentősen megnövekedett a területre beható terepmotorok miatt.

Hazánkban a havasi lile átvonuló fajnak tekinthető, mely ismereteink szerint kis számban és szórványosan jelenik meg.

Nekünk is csupán a vonulási időszakban, 2007. április 11-én

Havasi lile • Fotó: Lucian Párvulescu

sikerült találkozunk a faj egy fiatal egyedével a Letea túzászon (Tulcea megye – Duna-delta). ■

Szerkesztői megjegyzés:

Tomás Bélka, cseh ornitológus barátunk tájkoztatása szerint 2002.

Dobrudzai ragadozómadár-vonulást kutató tábor eredményei – 2007 ősze, Măcin hegység

Komáromi István

2007-ben immáron hatodik alkalommal szervezte meg a Milvus Csoport a már hagyományosnak mondható vonulás-kutató tábort a Măcin hegységben. A tábor célja idén is a ragadozómadarak őszi vonulásának tanulmányozása volt. A ragadozó madarakon kívül minden olyan fajt feljegyeztünk, amely vitorlázó repüléssel (felfele haladó meleg légáramlatokat, ún. termikeket kihasználva felköröزنek és tovább siklanak, pl. gólyák) vonul.

A tábor augusztus 20-tól október 21-ig tartott, a megfigyeléseket az előző évekhez hasonlóan a Râioasa csúcsról végeztük. A tábor időtartama oly módon lett kiválasztva, hogy teljes mértékben megegyezzen a ragadozó madarak vonulási periódusával, de sajnos a mostoha időjárási viszonyok miatt a megfigyeléseket idő előtt le kellett állítani, így a vörösfarkú egerészölyv (*Buteo buteo vulpinus*) teljes vonulási periódusát nem lehetett kutatni.

A madarak megfigyelése és az adatok rögzítése ugyanúgy történt, mint az előző években.

A tábor önkéntes résztvevői összesen 8117 ragadozó madarat észleltek, ez az egyedszám kevesebb, mint az előző évek átlaga, amely 10.000 körüli volt. A fajgazdagság is kisebb volt, mint az előző

június 18-án, egyik hazánkban madarászó kollegája, V. Lemberk, a Radnai-havasokban, a Lala tó mellett észlelte a faj egy egyedét, melynek viselkedése valószínű költésre utalt.

években, mivel csak 22 fajt sikerült feljegyezni a már megszokott 26-29-hez képest. Olyan fajok hiányoztak, amelyek minden eddigi évben előfordultak, mint például a pusztai sas (*Aquila nipalensis*) és a parlagi sas (*Aquila heliaca*).

Az előző évekhez hasonlóan a legnagyobb számban a vörösfarkú egerészölyvek (*Buteo buteo vulpinus*) vonultak, a 4335 feljegyzett egyed 53,4 % -át teszi ki az összes vonuló ragadozómadárnak. E faj vonulása szeptember közepén kezdődött, de októberben csúcsozott ki, a tábor vége fele.

A legtöbb ragadozó madarat, 2375 egyedet, a tábor hetedik hetén (október 1-7) észleltük. A legnagyobb számban vörösfarkú egerészölyvek (2192 egyed) és karvalyok (130 egyed) voltak jelen.

A tábor ideje alatt, a vörösfarkú egerészölyveken kívül a következő fajok vonultak jelentős számban: békászó sas (*Aquila pomarina*) - 1487 egyed, darázsölyv (*Pernis apivorus*) - 1083 egyed, karvaly (*Accipiter nisus*) - 503 egyed, barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) - 258 egyed. Ezen öt faj egyedeinek száma 7766, ami az összesen megfigyelt madarak számának 94,4% -a.

A ragadozó madarakon kívül jelentős számban vonultak a gólyák. 14.106 fehér gólyát (*Ciconia ciconia*) és 515 fekete gólyát

fylytatás a 4. oldalon

Uhu költése a Túr-mentén

Szabó D. Zoltán

Az uhu ismert élőhelyei Európában inkább a domb- és hegyvidéken vannak. Bár költését rendszerint a zavartalan, eldugott és nehezen megközelíthető helyekkel társítják, több esetben figyelték meg költését állandó emberi jelenlét és zavarás mellett (Cramp 1985; del Hoyo *et al.* 1999). Az egyik leg-sűrűbb fészkelési területén, a mediterrán térségben, a fészkek egy kilométeres körzetében fontosnak tűnt az élőhely változatossága, azaz nyílt és erdős területek mozaikos jellegű előfordulása (Penteriani *et al.* 2001). Romániában állományát 750-1000 párra becsülték (Tucker & Heath 2004), bár ez a becslés megfelelő célzott és publikált tanulmányok híján pontatlan lehet. Ismételt felmérések hiányában az uhu állomány változásairól is csak találgatásokra hagyatkozhatunk.

A Szatmár megyei Túr-menti természetvédelmi terület határán levő felhagyott kőbánya sziklafalán, Túrterebes helység közelében, 2008. május 25-én kora reggel láttam először egy felnőtt madarat. A kolozsvári biológus és ökológus diákok nyári terepgyakorlata alatt, július 7-13 között több alkalommal is megálltunk a sziklafal előtt, ahol már három kirepült fiókat figyeltünk meg. A felnőtt madarak ez alatt az idő alatt egyszer sem mutatkoztak és a fiókák is csak hajnali-reggeli órákban maradtak látható helyen a sziklafalon, utána a tűző nap elől takarásba húzódtak. Az utolsó megfigyelést július 26-án végeztük Márk-Nagy János és Szodoray-Parádi Farkas társaságában, amikor egy fiatal és egy felnőtt egyedet láttunk a falon. A szemerkélő esőben néhány rövid filmfelvételt készítettem a fiatal madárról (www.youtube.com/watch?v=gE_iRIJlpro).

Az uhu nagy valószínűséggel az

fylytatás a 4. oldalon

MEGFIGYELT FAJOK

	Augusztus 20 - 26	Aug. 27 - Szept. 2	Szeptember 3 - 9	Szeptember 10 - 16	Szeptember 17 - 23	Szeptember 24 - 30	Október 1 - 7	Október 8 - 14	Október 15 - 21	ÖSSZESEN
<i>Pernis apivorus</i> - Darázsölyv	9	984	389	97	6	2	0	0	0	1487
<i>Pandion haliaetus</i> - Halászsas	0	1	4	0	1	0	0	0	0	6
<i>Milvus migrans</i> - Barna kánya	1	13	7	6	2	1	2	0	0	32
<i>Circaetus gallicus</i> - Kígyászölyv	0	5	3	18	29	4	4	4	0	67
<i>Haliaeetus albicilla</i> - Rétság	0	1	0	0	0	2	0	0	0	3
<i>Accipiter gentilis</i> - Héja	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3
<i>Accipiter nisus</i> - Karvaly	2	2	6	17	53	121	130	112	60	503
<i>Accipiter brevipes</i> - Kis héja	1	6	4	1	0	0	0	0	0	12
<i>Circus aeruginosus</i> - Barna rétihéja	18	53	66	51	45	11	8	1	5	258
<i>Circus cyaneus</i> - Kékes rétihéja	0	0	0	0	0	0	11	5	16	32
<i>Circus macrourus</i> - Fakó rétihéja	1	4	5	2	3	6	1	1	1	24
<i>Circus pygargus</i> - Hamvas rétihéja	11	18	21	3	1	4	0	0	0	58
<i>Circus pyg./mac.</i>	0	2	0	0	0	2	0	0	0	4
Meghatározatlan rétihéja - <i>Circus sp.</i>	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
<i>Buteo buteo</i> - Egerészölyv	0	0	1	0	1	26	0	1	29	58
<i>B. b. vulpinus</i> - Vörös farkú egerészölyv	0	3	0	70	151	870	2192	839	210	4335
<i>Buteo rufinus</i> - Pusztai ölyv	0	0	0	1	0	5	2	0	0	8
<i>Aquila pomarina</i> - Békászó sas	0	0	13	291	648	120	9	1	0	1082
<i>Aquila clanga</i> - Fekete sas	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2
<i>Aquila pom./cla.</i>	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
Meghatározatlan sasfaj - <i>Aquila sp.</i>	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
<i>Aquila pennata</i> - Törpesas	0	7	8	2	13	0	0	0	0	30
<i>Falco tinnunculus</i> - Vörös vércse	0	1	0	1	1	20	4	1	0	28
<i>Falco vespertinus</i> - Kék vércse	0	0	1	1	0	20	3	1	0	26
<i>Falco subbuteo</i> - Kabasólyom	0	2	8	2	2	17	2	0	1	34
<i>Falco cherrug</i> - Kerecsensólyom	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
<i>Falco peregrinus</i> - Vándorsólyom	0	0	0	0	0	1	2	0	0	3
Meghatározatlan sólyomfaj - <i>Falco sp.</i>	0	0	0	0	0	5	0	0	0	5
Meghatározatlan ragadozómadár-faj - <i>Rapaces sp.</i>	0	2	2	3	0	2	1	0	1	11
ÖSSZESEN	43	1103	538	566	957	1239	2375	972	324	8117

folytatás a 3. oldalról

(*Ciconia nigra*) láttunk.

Úgy gondoljuk, hogy az eddigi hat év kutatásai elegendőnek bizonyulnak ahhoz, hogy egy átfogó képet kaphassunk a ragadozó madarak vonulásáról a Mácin Hegységben. Emellett, a 2007-es évben felmerült szervezési gondok és a résztvevők kis létszáma miatt arra a döntésre jutottunk, hogy a következő őszi vonulási szezonban máshol, a Boszporuszon szervezünk egy rövidebb időtartamú tábor. ■

folytatás a 3. oldalról

utóbbi 7-8 év alatt első alkalommal fészkelte ezen a helyen, bár annak ellenére, hogy egy nagy termetű madárról van szó, még az aránylag kis felületű sziklafalon sem egyszerű észrevenni kiváló rejtőszíne miatt. Mindenképp érdekesnek tartom az uhu fészkelését egy olyan helyen, ahol a környéken csupa lapos, alföldi terület (főleg legelők és szántóföldek) található és a legközelebbi magasabb dombok, az Avas-hegység nyúlványai, 8-10 km távolságban kezdődnek. Bár az uhu-pár mozgáskörzete nagy lehet (12-20 km²), költés ideje alatt ez 1-1,5 km²-re koncentrálódik (Cramp 1985). A további sikeres fészkelés biztosítása érdekében mindenképp javasolt lenne a kőbánya sziklafalának és környékének fokozott védelme és jelenlegi állapotának fenntartása. ■

Cramp, S. (1985) Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North America: The birds of the Western Palearctic. Oxford University Press, Oxford.

del Hoyo, J., Elliott, A. & Sargatal, J. (1999) Handbook of the Birds of the World. Vol. 5. Barn-owls to Hummingbirds. Lynx Edicions, Barcelona.

Penteriani, V., Gallardo, M., Roche, P. & Cazassus, H. (2001) Effects of landscape spatial structure and composition on the settlement of the eagle owl *Bubo bubo* in a Mediterranean habitat. Ardea, 89, 331-340.

Tucker, G. M. & Heath, M. H. (2004) Birds in Europe: their conservation status. BirdLife International, Cambridge.

Romániai IBA könyv

Papp Tamás

Ez alatt a név alatt jobban ismeri mindenki azt a könyvet, melynek címe: „Romániai Fontos Madárélőhelyei („Ariile de Importanță Avifaunistică din România” – Important Bird Areas in Romania).

Nem egy klasszikus bemutató (recenzió) lesz egy megjelent könyvről, mert ahhoz egy semleges szerző kellene, e sorok írója pedig az IBA könyv egyik szerzője.

Mik is az IBA-k - vagy magyarul: Fontos Madárélőhelyek? Az egyik hivatalos definíció szerint „olyan, a Föld madárvilága szempontjából kulcsfontosságú területek hálózata, amelyek, ha megfelelő védelmet kapnak, hosszú távon biztosíthatják a vadon élő madárfajok, rajtuk keresztül pedig az őket magába foglaló életközösség fennmaradását”.

Az IBA nem jelent semmilyen hivatalos védettségi státust a területnek és mégis, azon országok esetében, amelyek az EU-n belül vannak, hihetetlenül fontos természetvédelmi jelentősége van. Az EU-ban ugyanis minden tagországnak kötelessége kijelölni az ún. "Különleges Madárvédelmi Területeket", melyek részei a Natura 2000 néven ismert Európai Unió védett terület hálózatának.

Ezeknek a területeknek a megfelelő kijelölése és védelme nagyon sok fajnak biztosíthatja a hosszútávú fennmaradását, ezáltal az egyik legfontosabb természetvédelmi eszköznek számítanak az EU-n belül. Viszont a legtöbb ország kormánya szeretné elkerülni, hogy sok terület váljon védetté, így gyakran jelentősen kevesebb területet jelölnek, mint az szükséges lenne.

Az Európa Tanács Környezetvédelmi Hivatala (DG Environment) számára a Fontos Madárélőhelyek listája az egyik leghasznosabb

adatbázis annak a leellenőrzésére, hogy a tagállamok betartották-e a Madárvédelmi Irányelv előírásait és elegendő védett területet jelöltek-e ki.

A program természetvédelmi fontossága volt a fő ok, amiért a Milvus Csoport úgy döntött, hogy belép az IBA programba, melyet addig a SOR végzett.

Sokak számára, akik ismerték a romániai IBA programot, elég nagy meglepetés lesz ez a könyv. Ugyanis szakít az addigi hagyományokkal - nemcsak a könyv, hanem az IBA program is - és sok új és nagy területet felvesz a listára. Jelentős területek kerültek be Erdélyből és Dobruzsából, valamint Románia többi részein is próbáltuk megtalálni a madarak számára értékes te-

ott is ahol - jelenlegi legjobb ismereteink szerint - a madarak vannak. Az első szempont a területeket kijelölők számára a madarak és élőhelyeik védelme volt és nem az, hogy a javasolt területek ne legyenek senkinek az útjában, ne okozzanak gondot a leendő folyószabályozások, erdőkitermelések, autópálya építések, szélerőmű telepítések, stb. esetén.

A könyv elején megtaláljuk a kötelező összefoglalót a romániai IBA program történetéről, az eddigi eredményekről, valamint néhány elemzést. Ezután következik a lényegi rész, a Fontos Madárélőhelyek bemutatása - történelmi régiókra bontva (Erdély, Moldva, Havasalföld, Dobruzsza) a könnyebb keresgélés kedvéért. Minden területről egy rövid leírást találunk, a terület megközelíthetőségét, a legfontosabb élőhelytípusok (Corine LandCover alapján) százalékos előfordulását, valamint a jelölés alapján szolgáló madárfajok listáját és állományait. A könyv végén unalmas, de hasznos táblázatok találhatók, összefoglalók az egyes fajok romániai helyzetéről, a használt kritériumszintekről, valamint itt található meg az a táblázat is, amelyből a keresett terület neve alapján meg lehet találni az oldalszámot. A könyv 72 színes oldala, melyeken a területek térképei láthatók, a végén található, az átfogó (13 oldalt felölelő) irodalomjegyzék előtt.

A kiadvány - eddigi rövid élete alatt - két kiadást is megért: az első 2007. őszén jelent meg, majd a második javított, bővített kiadás 2008. februárjában.

A könyv megjelenéséhez több mint 240 (nemcsak romániai) madársz járult hozzá adatokkal, az adatközlők listája a könyv elején olvasható. Nekik ezúton is köszönjük és reméljük, hogy egyre nő azon romániai ornitológusok száma, akik megbízható adatokat képesek szolgáltatni, és ennek köszönhetően

folytatás a 6. oldalon

riületeket. A területek kijelölésénél nemcsak a fészkelő helyekre figyeltünk, hanem figyelembe vettük a táplálkozó-területeket, a gyülekező helyeket, stb. Így, a javasolt területek határai általában nem állnak meg az erdőszélen, tóparton, hanem igyekeznek lefedni a fajok teljes ökológiai igényeit. Ebben is eltérnek a hazai védett területektől, valamint abban is, hogy ezekkel ellentétben nem csak ott vannak kijelölve, ahol nem okoznak fejfájást a hatóságoknak (pl. magas hegyekben), hanem

2008. április 4-6 között Uzlinán (Tulcea megye) került megrendezésre az V. Nemzetközi Fekete Gólyás Konferencia, melyen a Milvus Csoport részéről Daróczi J. Sz. és Zeitz R. vett részt. Egyesületünk tagjai a konferencia során két dolgozatot is bemutattak "A fekete gólya (*Ciconia nigra*) őszi vonulásdinamikája a Mácin hegységben 2002-2007 között" és "Előzetes adatok a hazánkban költő fekete gólya állományáról és élőhelypreferenciájáról" címmel.

A *Migrans* egy korábbi számában megjelent, a vörös kánya (*Milvus milvus*) hazai előfordulására vonatkozó hírhez hasonlóan, most két korábbi megfigyelést szeretnénk közölni, melyek még nem kerültek leközlésre.

1999. július 17-én Botoș A., Daróczi J. Sz. és Zeitz R. egy öreg tollazatú madarat észleltek a Cséffa melletti halastavaknál (Bihar megye). A madár nyugati irányból jött, majd a tavak felett, kis magasságba érve, vadászni kezdett. Hozzávetőlegesen három perc itt - tartózkodás után, ÉK-i irányba repült el.

Egy másik megfigyelés Dr. Szabó J.-től származik, aki 2006. április 5 és 18 közötti időszakban a homoródszentpáli halastavaknál (Hargita megye) észlelt és fényképezett le egy példányt.

Sz. J. sen, D.J.Sz. ■

2008. szeptember 12-én Fülöp A. és Ólvedi Sz. a maroscsapói halastavaknál (Maros megye) egy 6 példányt számláló vetési lúd (*Anser fabalis*) csapatot figyelt meg. A heti rendszerességgel végzett szinkron megfigyelések alkalmával a csapatot ugyanazon tavon több madarász is megfigyelte szeptember 15-én, 19-én valamint 25-én, melyekről Daróczi J. Sz. fényképeket is készített.

Ákárcsak néhány évvel korábban, ez alkalommal is a madarak a törzsalakénál rövidebb csőrű és nyakú 'rossicus' alfajhoz tartoztak.

A faj ritkán vetődik el az ország belsőjébe és úgy tűnik, hogy régióinkat főleg a fent említett alfajhoz tartozó, ÉNy-Szibériában költő egyedek látogatják.

F.A., Ó.Sz. ■

folytatás a 5. oldalról

mind színvonalasabb kiadványok jelennek majd meg Románia madarairól.

Szeretnénk megköszönni a Polgár-Társ Alapítványnak, hogy felismerték a könyv gyors megjelenésének fontosságát és anyagi segítséget biztosítottak hozzá.

A könyv megvásárolható a Milvus Csoportnál valamint a Román Madártani Egyesületnél (SOR). ■

A „Mindennapi Madarak Monitoringja” program 2007-ben

Szabó D. Zoltán

A három szervezet (Román Madártani Egyesület, Milvus Csoport, Babeș-Bolyai Tudományegyetem Biológia és Geológia Kara) együttműködésének köszönhetően a program jelentős fejlődésnek indult 2007-ben. Bár egy országos, minden fontosabb élőhelyet lefedő, reprezentatív adatokat szolgáltató monitoring-hálózat kiépülése még időbe telik, úgy véljük, a program 2007-es eredményei már jó kiindulási alapot jelenthetnek az első, gyakori és elterjedt madarakra alkalmazható, populáció-szintű változásokat jelző indexek kiszámításához. Hiszen ez a program egyik fő célja: egyfajta barométerként követni és előrejelezni a mindennapi madarak állományaiban bekövetkező változásokat. Ahhoz azonban, hogy ezek az indexek tudományos szempontból is megalapozottak legyenek, elsődleges szempont a kijelölt monitoring négyzetek ismételt felmérése több éven keresztül.

A program önkéntes megfigyelők munkája révén gyűjt adatokat a hazai gyakori madarfajokról. A megfigyelők évente két alkalommal látogatják meg a félig véletlenszerűen kijelölt 2x2

kilométeres nagyságú monitoring négyzetüket, ahol 15 ponton, 5-5 percet megállva jegyzik fel a látott és hallott madarakat. A módszer részletes leírása a programban használt űrlapokkal együtt megtalálható és letölthető a <http://monitoring.sor.ro> oldalról.

Összesen 53 megfigyelő küldött be adatokat 2007-ben, 61 monitoring négyzetből. Ezekből 38-at mindkét alkalommal látogattak, 11-et csak az első felmérés időszakában, 12 négyzetet pedig csak a második felmérési időszakban. A felmért négyzetek eloszlása korántsem volt egyenletes, továbbra is nagy területek maradtak lefedetlenül az ország több régiójában (1. ábra).

A felmért területek az ország 0,102%-át (24400 hektár) jelentik. A CORINE LandCover 2000 felületborítási osztályok közül a legjelentősebb a mezőgazdasági területek aránya, ami összesen 65,9%-ot tesz ki (2. ábra). Ez a szám jelentősen túllépi a mezőgazdasági területek országos arányát (56%), azaz arányait tekintve jóval több mezőgazdasági területen folyik

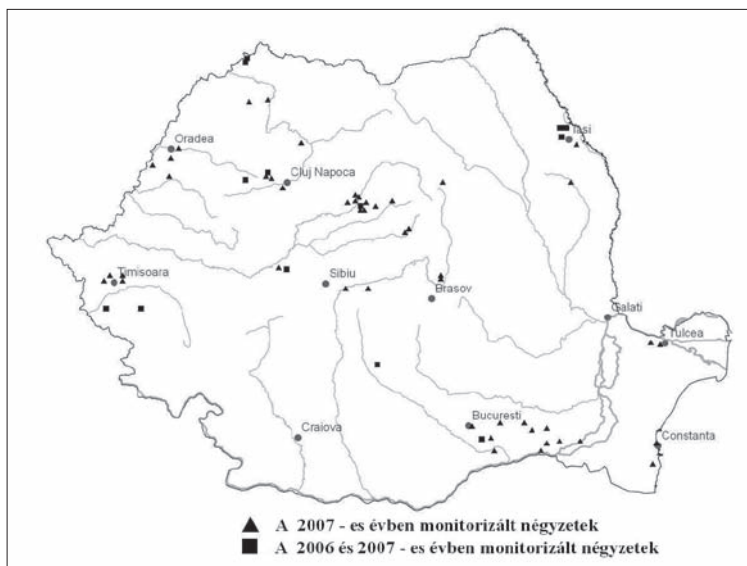

madárszámlálás, mint amennyi az országos előfordulásuk alapján indokolt lenne. Örvedetes viszont hogy megnőtt az erdők aránya a felmért négyzetekben: 20% az országos 31% mellett.

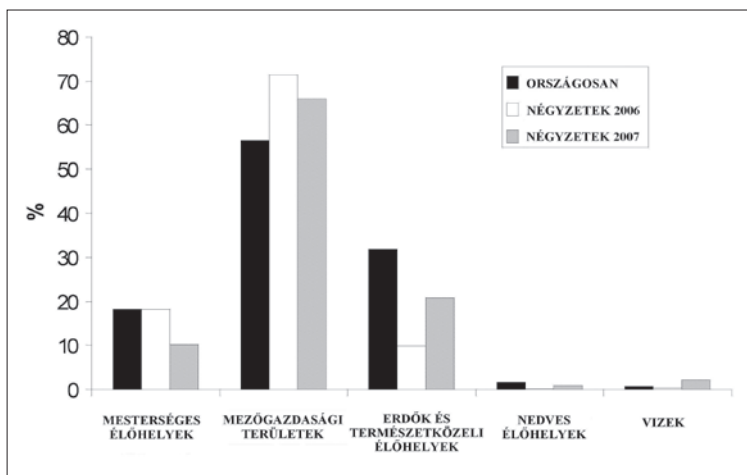
A három megfigyelési osztályban összesen 166 fajt jegyeztek fel a megfigyelők, amiből 151 fajt a 100 méteres sugarú körön belül, 100 fajt a körön kívül és 137 fajt röptében. Egyetlen fajt, a mezei pacsirtát minden négyzetben

megfigyelték. Előfordulási gyakoriságban követte a töviszúró gébics, seregély, széncinege, mezei veréb, szarka, kakukk, citromsármány, erdei pinty és házi veréb. A leggyakoribb fajok százalékos előfordulási arányait és megfigyelt egyedszámait az 1. táblázatban tüntettük fel. A 2006-os eredményekkel összehasonlítva (persze annak tudatában hogy a program első évében igen kevés monitor-

folytatás a 8. oldalon

1. ábra: Románia térképe a 2007-ben, illetve a 2006/2007-ben ismételt 2x2 kilométeres monitoring négyzetekkel

2. ábra: A jelentősebb CORINE felületborítási osztályok az ország területén és arányaik a monitoring négyzetekben 2006/2007-ben

Rövid hírek

A Temeskenézi Madártani Rezervátum (Temes megye) területén 2008. október 29-én Dehelean L. egy fenyőszajkót (*Nucifraga caryocatactes*) észlelt és fényképezett le. Hazánkban a faj elsősorban a hegyvidékek lakója és csak őszi-téli kóborlása során vetődik el néha a síkvidék tájaira. A megfigyelés fő érdekessége azonban az, hogy a terület fajlistája egy új, alkalmi előfordulását fájjal bővül, melyet a területet korábban rendszeresen kutató személyek közül egyik sem észlelt. Így a fenyőszajkó e területen való előfordulására vonatkozó adatok nem szerepelnek a Lintia D. által megjelentetett Păsările din RPR - 1946, 1954, 1955 (Román Népköztársaság madarai) című könyvekben, a Kiss A. által 2002-ben kiadott Rezervația Ornitologică Satchinez (Temeskenézi Madártani Rezervátum) és a Stănescu D. által 2005-ben kiadott Mlaștinile de la Satchinez (A Temeskenézi Mocsár) munkájában sem.

D.L. ■

2008. november 1-jén Dehelean L. egy szalakótát (*Coracias garrulus*) figyelt meg Kisjenő város szélén (Arad megye). A megfigyelés dátuma igen későnek tekinthető, mivel a faj már szeptember végén, legkésőbb október elején elvonul telelőterületeire.

D.L. ■

2008. április 21-én Mahmudia mellett (Tulcea megye) Kovács I. egy nyugalmi ruhás pástorgémet (*Bubulcus ibis*) figyelt meg, mely egy tőltesen tartózkodott lovak társaságában.

A faj egy másik nyugalmi ruhás példányát Kelemen. A. M. észlelte és fényképezte le 2008. augusztus 25-én Partizani-nál (Duna-delta) egy csatorna mellett.

Míg korábban a faj igen ritkán bukkant fel hazánkban, a rá vonatkozó megfigyelések az utóbbi időszakban megszorodtak és rendszeresebbé váltak.

K.I., K.A.M. ■

A terekcankó (*Xenus cinereus*) a ritka, alkalmi átvonuló fajok közé tartozik, melynek igen kevés előfordulási adata van hazánkban.

2008. július 16-án Hodor C. V. és Kelemen A. M., a Constanța megyei Vadu falu mellett található kacsászattató tavakon észlelte a faj egy öreg tollazatban lévő egyedét. A madárról bizonyító felvételek is készültek. Később a madarat ugyanitt Fántáná C. is megfigyelte, aki további fotóanyaggal dokumentálta.
K.A.M ■

A faragói tórendszer Marossárpatak melletti (Maros megye) taván 2008. május 5-én Kiss R. B. és Kovács I. egy 80 - 90 egyedből álló fehérszárnyú szerkő (*Chlidonias leucopterus*) csapatot figyelt meg. A faj a tavaszi vonulás során kis egyedszámban rendszeresen megjelenik a megye tavain, azonban ilyen nagy számban mindaddig még nem észleltük. A tavon, a fehérszárnyú szerkőkön kívül még 40 - 50 kormos szerkő (*C. niger*) is tartózkodott.
K.I. ■

Vama Veche (Constanța megye) mellett a tengerparton, 2008. szeptember 21-én Dehelean L. és Kovács I. egy öreg tollazatú csüllöt (*Rissa tridactyla*) figyelt meg. A madár a megfigyelés ideje alatt rövid ideig vadászgatott, majd észak fele vette az irányt. Az utóbbi években egyre gyakoribbak a csüllöt megfigyelések hazánk területén, ezért inkább egy rendszeres, de ritka vendégnek, mintsem egy alkalmi kóborló fajnak tekinthető.
K.I. ■

folytatás a 7. oldalról

ing négyzetből érkeztek adatok) ez a fajösszetétel kiegyenlítettnek tűnik a különböző élőhelyeken előforduló fajok arányait tekintve, főleg az erdei fajok megjelenése révén.

Köszönetnyilvánítás

Ezek az eredmények nem születhettek volna meg az adatokat rögzítő önkéntesek munkája nélkül: Ambrus László, Arghius Viorel, Bădărău Dan, Baltag Emanuel-Stefan, Belényessy Sándor, Boboescu Iulian Zoltan, Bolboacă Lucian, Böndi László, Chirilă Florin, Ciobanu Viorica, Coman Daniel, Csépp Antal, Daróczi J. Szilárd, Deák Attila, Demeter László, Domșa Cristian, Dulgheru Alexandru, Fántáná Ciprian, Fazekas Lóránd, Györbíró István Csaba, György Károly, Hegyi Barna, Ifrim

Irina Elena, Iordache Daniela, Kecskés Attila, Kiss Réka, Kovács István, Lazăr Alin, Lungu Crisanta, Maer Viorel, Mestecăneanu Adrian, Mitrofan Magdalena, Moga Marian, Moise Marius-Lucian, Monica Ilie, Nagy Attila, Năstase Marius, Ölvedi Szilárd, Papp Tamás, Pârău Liviu Gabriel, Pârvulescu Lucian, Petrovici Milca, Pricop Roberth István, Puran Ștefan Laurențiu, Puran Vasilica, Sándor D. Attila, Sebastian Bugariu, Seculici Bogdan, Slavinschi Ana-Beatrice, Stermin Alexandru Nicolae, Szabó D. Zoltán, Szabó Géza, Szabó József dr., Székely Paul, Török Annamária, Ulici Gabriel, Ursescu Bogdan, Uruci Călin, Vinersar Gheorghe, Vlăsceanu Marius, Zeitz Róbert. A térképeket és a GIS elemzéseket Cristi Domșa készítette, az adatbázis Nagy H. Beáta munkája. A programot 2007-ben a az RSPB és a GEF-UNDP támogatta. ■

1. táblázat: A „Mindennapi Madarak Monitoringja” során megfigyelt leggyakoribb madarak. A fajok a 100 méteres sugarú körben megfigyelt gyakoriságuk csökkenő sorrendjébe vannak feltüntetve.

Tudományos név	100 m		100 +		Reptében	
	Gyakoriság (%)	Egyedszám	Gyakoriság (%)	Egyedszám	Gyakoriság (%)	Egyedszám
<i>Alauda arvensis</i>	100	387	23	70	44	264
<i>Lanius collurio</i>	93	248	11	15	41	125
<i>Sturnus vulgaris</i>	93	923	11	63	51	525
<i>Parus major</i>	87	233	13	11	34	107
<i>Passer montanus</i>	85	479	7	7	36	292
<i>Pica pica</i>	84	185	21	37	48	89
<i>Cuculus canorus</i>	79	108	39	98	30	49
<i>Emberiza citrinella</i>	77	161	13	17	30	67
<i>Fringilla coelebs</i>	69	225	13	29	28	121
<i>Passer domesticus</i>	67	1 040	5	88	34	558
<i>Turdus merula</i>	66	140	15	20	33	70
<i>Oriolus oriolus</i>	62	82	28	54	30	54
<i>Saxicola torquata</i>	59	88	3	3	16	29
<i>Sylvia atricapilla</i>	57	98	8	10	18	23
<i>Phylloscopus collybita</i>	56	95	13	12	21	48
<i>Erithacus rubecula</i>	52	93	3	3	16	34
<i>Sylvia communis</i>	51	89	3	4	21	28
<i>Miliaria calandra</i>	49	98	11	16	26	78
<i>Phasianus colchicus</i>	49	96	18	26	28	67
<i>Dendrocopos major</i>	48	65	8	5	20	26
<i>Coturnix coturnix</i>	43	83	7	7	25	47
<i>Motacilla alba</i>	41	68	5	6	16	31
<i>Streptopelia decaocto</i>	41	93	8	15	20	44
<i>Hirundo rustica</i>	39	260	7	44	51	586
<i>Saxicola rubetra</i>	39	48	2	2	11	21

Az északi szöcskegér első jelzése a Gyergyói-medencéből

Hegyesi Zsolt
Daróci J. Szilárd
Kecskés Attila
Oláh Zoltán

2008. május 3-án az északi szöcskegér (*Sicista betulina*) egy példányát fogták be a „Milvus Csoport” Madártani és Természetvédelmi Egyesület tagjai a Gyergyói-medence déli részén (Hargita megye). Ez a megkerülés a faj 9-ik bizonyító példányát és 6-ik ismert lelőhelyét jelenti Romániában. A befogott egyed egy felnőtt hím, méretadatai nagyon közeliek a többi ismert hazai példányéhoz. A befogás helye 768 m tengerszint feletti magasságban található, az élőhely fiatal nyírral (*Betula pendula*) benőtt láprét.

Ezt a jellegzetes külalakú kismelöst apró termete és csíkos háta alapján könnyen megkülönböztethetjük a hasonló kinézetű egerektől. Leginkább a szintén csíkos hátú és hasonló élőhelyen is előforduló fiatal pirókegérrel (*Apodemus agrarius*) téveszthetnének össze, azonban ez utóbbi farokhossza nem éri el a testhosszat sem, míg az északi szöcskegér farka a testhosszának kb. másfélszerese és a *Sicista* nemzetségre jellemzően az ajakbarázdája is hiányzik. Széles, fekete hátcsíkja, valamint hosszabb hátsó lába alapján gyorsan elkülöníthető a vékony, nyaki tájékon megszakadó hátcsíkkal díszített sztyeppi rokonától, a csíkos szöcskegértől (*Sicista subtilis*).

Az északi szöcskegér jellemzően boreomontán faj, elterjedési területe Ázsia tajga övezetét illetve Észak- és Kelet-Európát foglalja magába.

Téli ragadozómadár monitoring: az első két év eredményei

Kovács István

A mezőgazdaság fejlődésének, például a hagyományos földművelésről az intenzív, monokultúrás

Csíkos szöcskegér • Fotó: Kun Csaba

A Tátrában a fajnak viszonylag sok adata ismert, elterjedése összekötöttségben van az északabbi, kompakt állományával, és valószínűleg a Keleti-Kárpátok állományával, ahol areájának déli határa is húzódik. Nagy elterjedési területén a faj sokféle élőhelyen jelen van. Megtalálták már bükkösökben, lucfenyvesekben, fiatal égeresekben, láperdőkben, nedves kaszálókon, vágterekben és havasi réteken is. A korábbi romániai adatok alapján a faj eddig minden esetben erdőkből vagy vágterekből került elő.

Hazai helyzete gyengén ismert, ezidáig nagyon kevés jelzése volt. 1962-ben történt Bucsegi hegységi megtalálása után mindössze 4 alkalommal került befogásra a Radnai, Csalhó, Ráró és Bucsegi hegységekben, utójára 1996-ban. Bár hivatalosan 1962-től számít a romániai emlősfajna elemének, első jelzése 1943-ból származik, amikor is Éhik Gy. és Loksa I. 2

gazdálkodásra való áttérésnek, az infrastrukturális fejlesztéseknek, a turizmus fejlődésének vagy a klímaváltozásnak is igen jelentős hatása lehet az élővilágra, így a madarakra is. Ezért nagyon fontos a fészkelő, vonuló és telető állományok változásának nyomon követése, ami lehetővé teszi a negatív hatások idejében való észlelését

példányt gyűjtött Gödemesterháza (felső Maros-szoros). E példányok a Magyar Természettudományi Múzeum Emlőstárában találhatóak, Budapesten.

Bár az északi szöcskegér globális helyzete kedvező (az IUCN Vörös Lista (2008) a “nem veszélyeztetett” kategóriában említi a fajt), a Kárpátok-belihez hasonló perempopulációi sérülékenyek vagy akár veszélyeztetettek lehetnek. A Berni Egyezmény és az azt ratifikáló (13/1993) romániai törvény értelmében e kismelősfaj szigorúan védett, az Európai Unió Élőhely Irányelve a szigorú védelmet igénylő közösségi jelentőségű fajok közé sorolja, és ugyanebben a kategóriában szerepel a 462/2001 törvényben is.

Véleményünk szerint nagy esélye van az északi szöcskegér további előkerüléseinek a Keleti-Kárpátok különböző pontjaiból, viszont a faj rejtett életmódja és nehéz csapdázhatósága ezt nagyon megnehezíti. ■

és megfelelő védelmi lépések kidolgozását. Romániában jelenleg három országos, önkéntes alapon működő monitoring program fut: a „Téli Vízimadár Monitoring”, a „Mindennapi Madaraink Monitoringja” valamint a „Téli Ragadozómadár Monitoring”. Az előbbi kettőt a Román

folytatás a 10. oldalon

Madártani Egyesület koordinálja és partnerek a „Milvus Csoport” Madártani és Természetvédelmi Egyesület illetve a Babeş-Bolyai Tudományegyetem, ez utóbbit pedig a Milvus Csoport irányítja.

A Téli Ragadozómadár Monitoring program egy korábbi kezdeményezés folytatásaként jött létre 2006-ban. Célja a Romániában telelő ragadozó madarak állománydinamikájának hosszú távú vizsgálata. A módszer lényege, hogy telente két megfigyelést kell végezni, és ezeket évente meg kell ismételni ugyanazon a területen. A megfigyelésekre egy-egy 10 napos periódus áll a megfigyelők rendelkezésére. A területet gyalog kell bejárni, előre meghatározott útvonalon.

Eddig összesen 45 területen volt megfigyelés, 38 útvonalon pedig már legalább egy ismétlésre is sor került. Sajnos a területek eloszlása nem egyenletes az ország területén: 28 útvonal van az Erdélyi-medencében, 3 a Parciumban és Bánságban, 6 Moldvában, 5 Dobruzsában (egy kivételével a Duna-deltában) és 3 Havasalföldön. Reméljük, ez az arány a jövőben javulni fog.

Az észlelt ragadozó madarak száma az egyes megfigyelésekkor a mellékelt táblázatban van összefoglalva. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy a táblázatban bemutatott adatok nem tükrözik pontosan a telelő állományok reális változását, ugyanis nem minden terület volt lejárva minden alkalommal, változott a régiókénti eloszlás és a lejárt területek száma is folyamatosan növekedett. A legtöbb ragadozó madarat az Erdélyi-medencében (átlag 2,74 egyed/km), ezen belül a Maros folyó Szászrégen és Marosvásárhely közötti szakaszán (6,1 egyed/km) számolták. A legkevesebbet

Moldvában (0,66 egyed/km), ami nagyon lemarad az ország azon régióitól, ahol voltak eddig megfigyelések.

Megvizsgáltuk az egyes fajok régiók szerinti eloszlását. Az eredményeket azonban fenntartással kell kezelni, ugyanis a kis mintaszámok miatt nem lehetett statisztikailag kiértékelni. Az egerészölyv (*Buteo buteo*) az Erdélyi-medencében volt a legfőbb, továbbá nagyobb számban volt jelen a Bánság és Havasalföld dombvidéki részein is; Moldvában és a Duna-deltában nagyon alacsony volt a megfigyelt egyedek száma. A vörös vércse (*Falco tinnunculus*) kiemelkedően, a karvaly (*Accipiter nisus*) pedig kicsivel nagyobb számban volt jelen a Bánságban, a többi régióhoz viszonyítva, ahol nagyjából egyenletes volt a megfigyelések eloszlása. A kékes rétihéja (*Circus cyaneus*) és a héja (*Accipiter*

gentilis) esetében egyelőre nem látszanak nagy különbségek. A rétisas (*Haliaeetus albicilla*), a fekete sas (*Aquila clanga*), a barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) illetve a vándorsólyom (*Falco peregrinus*), bár voltak megfigyelések más régiókban is, kizárólag a Duna-deltában telelnek jelentős mennyiségben.

Az állományok változásáról viszonylag kevés következtetést lehet levonni két év eredményei alapján. 2006/2007 telén jelentősen több egerészölyvet és vörös vércsét számoltak a februári megfigyeléskor, mint a decemberiben. A következő évben az ölyvek száma jelentősen lecsökkent a második periódusra. Ez a mintázat valószínűleg a tél keménységével magyarázható: az első tél majdnem teljesen hó-mentes és az átlagosnál melegebb volt, így feltehetőleg az ölyvek és a vércsék is hamarabb visszatértek a fészkelőterületekre

Az egyes periódusokban megfigyelt fajok egyedszámainak eloszlása

Faj	2006 dec.	2007 febr.	2007 dec.	2008 febr.
Rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	4	16	28	24
Fekete sas (<i>Aquila clanga</i>)		6	7	5
Szírti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>)			2	1
Egerészölyv (<i>Buteo buteo</i>)	525	572	492	488
Gatyás ölyv (<i>Buteo lagopus</i>)	1	2		1
Pusztai ölyv (<i>Buteo rufinus</i>)		3	1	
Meghatározatlan ölyv faj (<i>Buteo sp.</i>)			4	2
Héja (<i>Accipiter gentilis</i>)	16	4	12	11
Karvaly (<i>Accipiter nisus</i>)	22	24	26	24
Héja/Karvaly (<i>A. gentilis</i> / <i>A. nisus</i>)			1	
Kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>)	9	21	28	20
Fakó rétihéja (<i>Circus macrourus</i>)		1		
Barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>)	14	12	25	34
Vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>)	20	34	22	28
Kis sólyom (<i>Falco columbarius</i>)	1	1	3	2
Vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>)	1		6	4
Ragadozó faj (<i>Rapaces sp.</i>)		1	1	2
Összesen ragadozó	613	697	658	646
Útvonalak összhossza	244.54	275.47	354.19	389.5
Ragadozómadár/km	2.51	2.53	1.86	1.66

vagy nagyrészt helyben maradtak a téli időszakban. A hidegebb 2007/2008-as tél, amikor több hó is hullott, egyaránt okozhatott nagyobb pusztulást a teelő madarak körében, készíthette őket elvonalásra, illetve későbbi visszaérkezésre.

Ahhoz hogy a program keretében gyűjtött adatok nagy léptékben értelmezhetőek legyenek, egyrészt szükség van minél több résztvevőre, másrésztől nagyon fontos a megfigyelések megismétlése. Ezért várjuk mindazok jelentkezését, akik vállalni tudják, hogy egy bizonyos területen az elkövetkező években többször megismétlik a számolást. A 2008/2009-es tél első megfigyelése 2008. november 29. - december 7., a második pedig február 7. - 15. között lesz. A területeket a jelentkezőkkel egyeztetve jelöljük ki, és elküldjük a módszer részletes leírását, illetve a térképeket. Jelentkezni Kovács Istvánnál az istvan.kovacs@milvus.ro e-mail címen lehet legkésőbb november 15.-ig az első periódusra vagy január 20.-ig a második periódusra.

Végezetül pedig meg szeretnénk köszönni a programban eddig részt vett személyeknek a segítséget. Reméljük, hogy a jövőben is hozzájárulnak programunk sikerességéhez. ■

A környezeti nevelés és a fenntarthatóság

**Papp Judith
Kelemen Katalin**

Eyesületünk Nevelési Munkacsoportja 2008. októberében zárta le a Fondul pentru Mediu által támogatott „*Atfagó és rendszeres környezeti nevelési program Maros megyében a fenntarthatóság pedagógiájának módszerével*” című egyéves projektjét.

A program célcsoportja az óvodás és általános iskolás korosztály illetve a velük foglalkozó pedagógusok közül az óvónők és tanítónők voltak. Célunk egy olyan program megvalósítása volt, amelynek során az eddigi madarakkal kapcsolatos környezeti nevelési tevékenységeinket kiszélesíthetjük, és ezeket alapul használva a fenntarthatóságra nevelési célokat is megvalósíthatunk. A különböző korosztályokat más-más módon igyekeztünk megközelíteni tevékenységeink során.

Az óvodás és alsó tagozatos iskolások csoportoknak/osztályoknak havonta tartottunk foglalkozásokat. Az évszakhoz igazítva, a különböző madarak életmódjáról tartott vetítéseket használtuk arra, hogy felhívjuk a gyerekek figyelmét az élőhely-védelem jelentőségére vagy a vásárlási szokások környezeti hatásaira. A beszélgetéseket minden esetben játék vagy tevékenység követte, amelyek a gyerekek érzelmeire hatva nem csupán a téma megerősítésére szolgált, hanem a fenntarthatóság pedagógiájának egyéb nevelési területeinek fejlesztésére is (pl.: kooperáció fejlesztése, anyagok újrahasznosítása, egyéni érdek feladásának jelentősége, társadalmi ellenállás kialakítása stb.). A havi foglalkozások mellett, minden csoport részt vett ősszel és tavasszal egy-egy napos Erdei Iskola

látogatáson, ahol a gyerekek a különböző hagyományos életmód (kenyérsütés, hagyományos állatfajta, méhészet, kovácsolás stb.) megismerése mellett, akár a madarak kézben fogását is élvezhették.

A felső tagozatosok számára a Milvus Csoport rigmányi Fülemüle Erdei Iskolájában tartottunk egyhetes táborozásokat, ahol a jurtában lakva átélhették a nomád életmód hangulatát. A mindennapos madárgyűrűzés mellett a gyerekek megismerkedtek a környék növényzetével és nagyragadozóival; hagyományos mesterségeket (pl. faragás) próbáltak ki; különböző ökológiai játékokat játszottak, de kipróbálták az új használatát is.

Az óvónők és tanítónők számára öt alkalomból álló képzést szerveztünk, amelynek során bemutattuk az általunk tartott foglalkozásokat és azok elméleti hátterét, ill. megosztottuk tapasztalatainkat a résztvevőkkel. A képzés zárásaként pedig a pedagógusoknak egy kirándulás keretén belül bemutattuk az Erdei Iskolánkban történő nevelési lehetőségeket.

A képzéssel fő célunk az volt, hogy úgy adjuk át az ismereteket, hogy a résztvevők érdeklődését felkeltsük a fenntarthatóság pedagógiája iránt és ilyen jellegű tevékenységek megtartására ambicionáljuk. Ennek segítéséhez különböző kiadványokat készítettünk.

A visszajelzések alapján a program minden szegmense (foglalkozások, táborozás, képzés, kiadványok) széles körben ismert és elismert lett, amelynek köszönhetően reményeink szerint egyre több gyermeket és pedagógust sikerül meggyőzni a természetvédelem és a fenntarthatóság eszméje számára.

A program főbb eredményei:

- 240 foglalkozást tartottunk magyar és román nyelven Maros megye 24 óvodai csoportjában és 1.-4. osztályában, havi rendszeres-

folytatás a 12. oldalon

Kipusztultnak vélt és újra felfedezett, valamint újonnan felfedezett madárfajok (1. rész)

**Összeállította:
Daróczi J. Sz.**

Idén nyáron újra felfedezték egy kipusztultnak hitt kakadu egy populációját Indonéziában. Az Indonesian Parrot Project kutatói az igencsak félreeső Masakambing szigeten bukkantak a sárgabóbitás Abbott-kakadu (*Cacatua sulphurea abbotti*) néhány példányára. Az 1990-es évi kutatások alkalmával csupán 5-10 egyedre becsülték az itteni állományt, melyet azóta kihaltnak tekintettek. Felbukkanásuk ellenére továbbra is a világ legritkább kakadu alfajáról van szó. E madarat, csakúgy mint a kis sárgabóbitás kakadu más alfajait is, az állatkereskedés nagymértékben veszélyezteti. A kutatócsoport nagy erőfeszítéseket tesz és védelmi programokat dolgoz ki e ritka madár megmentése érdekében.

Egy 75 éve kipusztultnak hitt bozótfürj fajt (*Perdica manipurensis*) észlelték az észak-indiai Assam államban 2006. júniusában. A fajról igen keveset tudunk és sokan kipusztultnak tekintették, mivel az utolsó megfigyelési adata 1932-ből, ez észak-kelet indiai Manipur államból származik. Az 1881-ben Allan Octavian Hume által szintén Manipurból származó egyedek alapján leírt faj jelenlegi elterjedési területe igencsak szűk és csupán a nagyon kis területű nyugat-bengáli, Assam, Nagaland, Meghalaya és Manipur államokra korlátozódik. Megkerülése után a faj a kipusztult kategóriából a sérülékeny kategóriába került át. Általában párban vagy kis, 4-12 egyedre számláló csapatokban él és a füves területeket részesíti előnyben.

A brazil Emass Nemzeti Parkban újra megtalálták a kipusztultnak vélt endémikus feketefarkú tükröstangarát (*Conothraupis mesoleuca*). A faj korábban csupán egyetlen hím egyed alapján volt ismert, melyet 1938. augusztusában gyűjtöttek be Mato Grosso-ból, Brazíliából. Hosszú ideig egyetlen

más megfigyelésről sem érkezett hír, ami spekulációra készítette a kutatókat, akik a fenti egyedre csupán egy közönségesebb, Dél-Amerikában elterjedtebb faj, a *C. specularis* egyedének gyanították. 2003-ban azonban D. Buzzetti rábukkant a fajra a nemzeti park egyik galériaerdejében és azóta már négy különböző helyszínen, hat alkalommal észlelték. A faj ritkaságáról árulkodik, hogy az észlelések között sok idő telt el. Állományát legfennebb 50-200 egyedre becsülik, ami miatt a kritikusan veszélyeztetett fajok közé került. ■

Hírek forrásai:

www.mapress.com, www.worldtwitch.com,
www.cityparrots.org, www.birdlife.org.

folytatás a 11. oldalról

-séggel 10 hónapon keresztül (350 gyerek).

- a 20 csoport kétszer (ősszel és tavasszal) vett részt egynapos erdei iskolai tevékenységen.

- 115 óvónő és tanítónő vett részt Maros megyéből a „Madarakkal a fenntarthatóságért” című, román és magyar nyelven megtartott képzésen.

- marosvásárhelyi, paniti, sáromberki és szászkézdi 5.-8. osztályos gyerekek vettek részt egy hetes időtartalmú erdei iskolai táborozáson.

- sikerült megjelentetnünk olyan hiánypótló kiadványokat, amelyek mellett, hogy régi vágyaink voltak, nagy mértékben segítik a környezeti és fenntarthatóságra nevelés széleskörű elterjedését:

- módszertani könyv óvónőknek

Tanárok képzése és előadások bemutatása

és tanítónőknek a fenntarthatóság tanításához;

- nyomtatott képanyag a módszertani könyvhöz;

- a madáretetést és etető madarait bemutató poszter;

- az erdélyi dombvidék élővilágát bemutató 353 rajzot tartalmazó atlasz, amelynek segítségével akár kisgyermek is meghatározhatja a közönségesebb fajokat mind a növény, mind az állatvilágból. ■

Migráns

A „Milvus Csoport” Madártani és Természetvédelmi Egyesület kiadványa.
Megjelenik negyedévente

Szerkesztő:

Daróczi J. Szilárd

Szerkesztő munkatárs:

Hegyesi Zsolt, Sos Tibor

Tördelés:

Farkas Sándor

Korrektúra:

Deák Borbála

Cím:

Op. 3, Cp. 39

540620 Marosvásárhely, Románia

Tel/fax: (+4) 0265 264726

E-mail: office@milvus.ro

Web-site: www.milvus.ro

ISSN 1454-0290